Razvoj konceptualne izložbe "Prvo lice jednine"

Medvedec, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:519088

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

University North Digital Repository

Sveučilište Sjever

Diplomski rad br. 1/MEDD/2019

Razvoj konceptualne izložbe "Prvo lice jednine"

Ana Medvedec, 0576/336D

Koprivnica, rujan 2019. godine

Sveučilište Sjever

Diplomski sveučilišni studij Medijski dizajn

Diplomski rad br. 1/MEDD/2019

Razvoj konceptualne izložbe "Prvo lice jednine"

Student

Ana Medvedec, 0576/336D

Mentor

Darijo Čerepinko, doc.dr.sc.

Koprivnica, rujan 2019. godine

Sveučilište Sjever
Sveučilišni centar Koprivnica
Trg dr. Žarka Dolinara 1, HR–48000 Koprivnica

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za umjetničke studije

STUDIJ diplomski sveučilišni studij Medijski dizajn

PRISTUPNIK Ana Medvedec | MATIČNI BROJ 0576/336D

DATUM 28.6.2019. | KOLEGIJ Komunikacija u digitalnom prostoru

NASLOV RADA Razvoj konceptualne izložbe "Prvo lice jednine"

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Process of development of conceptual exhibition "First person singular"

MENTOR Darijo Čerepinko | ZVANJE doc.dr.sc.

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc.art.dr.sc. Mario Periša - predsjednik
2. doc.art. Dubravko Kuhta - član
3. doc.dr.sc. Darijo Čerepinko - mentor
4. doc.dr.sc. Petar Miljković - zamjenski član
5.

Zadatak diplomskog rada

BROJ 1/MEDD/2019

OPIS

Cilj ovog rada je osmisliti konceptualnu izložbu koja propitkuje ponašanje pojedinca prema osobama iz marginaliziranih društvenih skupina. Naziv "Prvo lice jednine" indirektno otkriva kako je izložba povezana s tematikom doživljaja sebe odnosno drugoga. Teme konceptualnih izložbi često su inspirirane društvenim problemima i pitanjima iz polja filozofije, aktivizma i politike. Glavni medij prenošenja poruke je digitalno obrađeni video zapis koji posjetitelja izložbe suočava sa slikom drugoga kroz video prikaz samog sebe. U ovom slučaju, teorijski okvir daju teorije sebstva, a tehnološki alati za digitalnu manipulaciju videom koji omogućuju stvaranje novih, virtualnih video zapisa izravno iz binarnog koda umjesto iz video materijala snimljenog u stvarnosti.
U radu je potrebno:
— opisati koncept izložbe, objasniti teorijsku pozadinu koncepta i navesti slične umjetničke prakse,
— definirati program izložbe i navesti objekte koji bi bili izloženi,
— dati pregled potencijalnih tehnologija ili softverskih rješenja koja bi omogućila interaktivnost izložbe,
— opisati prostorne i tehničke potrebe za izvođenje izložbe,
— definirati promotivni materijal kojim bi se izložba predstavljala,
— navesti okvirni troškovnik realizacije izložbe.

ZADATAK URUČEN 28/6/2019 | POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE SJEVER

SVEUČILIŠTE SJEVER №3 UNIVERSITY NORTH

Sažetak

Konceptualne izložbe često su neshvaćene od strane posjetitelja zbog vrednovanja estetike objekta umjesto ideje koju taj objekt predstavlja. Upravo se konceptualnom umjetnošću predočavaju teme kojima se ohrabruje rasprava i kritičko promišljanje viđenog. Konceptualna izložba „Prvo lice jednine“ obuhvaćala bi temu individualizma i kolektivizma koja je inspirirana odnosom prema marginaliziranim skupinama. Izložbi će prethoditi umjetničke intervencije ispisanih izjava na javnom mjestu koje će biti dokumentirane i objavljene na društvenim mrežama. Serija fotografija umjetničkih intervencija, dvije instalacije slobodne za korištenje i video rad bili bi izložbeni radovi. Tehnički najkompleksniji bit će video snimljene izjave posjetitelja koju on nije izgovorio. Iza toga stoji tehnologija „fake video“ koja koristi prethodno snimljenu ljudsku sliku i umjetnu inteligenciju. Dosad je ista tehnologija korištena u izložbama preispitivanja identiteta umjetnice Gillian Wearing te upozorenja na privatnost podataka umjetnika Bill Postersa. Zbog više načina realizacije videa u radu su navedene potencijalne tehnologije i softveri. Cilj izložbe je uočiti kome udovoljavamo u međusobnim interakcijama te ostvariti balans između individualizma i kolektivizma.

Uz društvene mreže, umjetničke intervencije bi se pojavljivale na člancima portala i kod pretraživanja interneta. Baš kao i u javnom prostoru, neočekivana izjava bi privukla pozornost publike. Upravo je uočavanje prvi korak promjene.

Rad ne pokriva ostvarenje izložbe već predstavlja korake ka njenoj realizaciji.

Ključne riječi: konceptualna izložba, individualizam, kolektivizam, kanali digitalne komunikacije

Summary

Exhibition of conceptual art is often misunderstood because of evaluating the aesthetics rather than the idea which object represents. Conceptual art presents topics that encourage discussion and critical reflection based on what has been seen. The conceptual exhibition "First person singular" will cover the theme of individualism and collectivism, which is inspired by the attitude towards marginalized groups. The exhibition will be preceded by art interventions of statements in a public space, which will be documented and posted on social networks. Exhibition will contain a photo series of art interventions, two installations and video. The video will be the most complex work to achieve because of creating visitors statements which they didn't say. Behind that is fake video technology that uses pre-recorded human images and artificial intelligence. So far, the same technology has been used in exhibitions by artist Gillian Wearing and Bill Posters. Video can be created in many ways and because of that are listed potential technologies and software. By visiting exhibition, visitors will discover who they satisfy in daily life and how they need to balance between individualism and collectivism.

In addition to social networks, art interventions will also appear on online articles and through Google search. Just like in a public space, an unexpected statement would get the audience's attention. Seeing is the first step of change.

The work does not contain the execution of exhibition but steps towards its realization.

Keywords: conceptual exhibition, individualism, collectivism, digital communication channels

Popis korištenih kratica

AI (engl. Artificial Intelligence) umjetna inteligencija

HDLU Hrvatsko društvo likovnih umjetnika

VDR (engl. Video Dialogue Replacement) zamjena dijaloga u video isječku

Sadržaj

1. Uvod 1
2. Značaj konceptualne umjetnosti 2
3. Predstavljanje izložbe 4
   3.1. Koncept 4
   3.2. Teorijska pozadina koncepta 5
4. Slične umjetničke prakse 7
   4.1. Projekt-akcija „Deautorizacija“ 7
   4.2. Instalacija „Ovo nije moj svijet“ 8
   4.3. Instalacija „Teorija sintakse“ 9
   4.4. Instalacija „Suspended“ 10
   4.5. Izložba „Život Gillian Wearing“ 11
   4.6. Interaktivna instalacija „Spectre“ 13
5. Program izložbe 14
   5.1. Izložbeni radovi 15
      5.1.1. Serija fotografija „Susret osobne zamjenice“ 15
      5.1.2. Instalacija „Doživljaj X“ 18
      5.1.3. Video rad „Ja sam prvo lice jednine“ 19
      5.1.4. Instalacija „Ja ili ti“ 20
6. Pregled potencijalnih tehnologija i softvera za izvođenje video rada 21
   6.1. Potencijalne tehnologije 21
      6.1.1. Deep Video Portrait 21
      6.1.2. Face to face 21
      6.1.3. Face Swapping GAN 22
   6.2. Potencijalni softveri 22
      6.2.1. Canny AI 22
      6.2.2. Respeecher 22
7. Prostorne i tehničke potrebe 23
8. Promotivni materijal 25
9. Digitalna prisutnost konceptualne izložbe 28
   9.1. Promocija izložbe 28
   9.2. Umjetničke intervencije na digitalnim kanalima 30
10. Okvirni troškovnik 32
11. Zaključak 33
12. Literatura 35
Popis slika 39
Popis tablica 41
13. Prilozi 42
   13.1. CD 42
   13.2. Izjava autorstva 43

1. Uvod

Iako nas stoljeće dijeli od izlaganja najpoznatijeg konceptualnog rada zvanog „Fontana“, konceptualna umjetnost je i dalje nedovoljno poznata široj publici. Trajanje njenog razdoblja varira u različitim izvorima. Većina se slaže kako je trajala od ranih 60-ih do kasnijih 70-ih godina prošlog stoljeća. [1] Naravno, to ne znači da ona nije prisutna i danas.

Na ovim prostorima ostvaren je bogat opus konceptualne umjetnosti koji je svojom kvalitetom bio istaknut u svijetu. Upravo je većina danas poznatih umjetnika poput Tomislava Gotovca, Sanje Iveković, Ladislava Galete, Vlade Marteka i Gorana Trbuljaka tada započelo s djelovanjem. To je bilo doba kada su se na ulicama mogle pronaći kartice koncepata s ciljem širenja umjetničke prakse i deautorizacije. Doba kada su se održavale akcije i umjetničke intervencije, izložbe unutar i van galerija. [2]

U spomen tim vremenima, izložbi „Prvo lice jednine“ prethodile bi umjetničke intervencije ispisivanja poruka u javnom i digitalnom prostoru. U vrijeme ranih konceptualnih radova nisu bili dostupni današnji digitalni kanali zbog čega takvih radova nije ni bilo. Sada bi se intervencije u javnom prostoru doselite i na digitalne kanale poput društvenih mreža i tražilica. Time bi radovi prestali biti ograničeni vremenom i prostorom.

Prvotna ideja izložbe bila je potaknuta bešćutnim odnosom prema marginaliziranim skupinama. Nažalost, često se događa da omalovažavamo pojedince zbog međusobnih različitosti zaboravljajući da su oni isti kao i mi. Svi imaju ljudske potrebe i svi žele biti prihvaćeni i voljeni. No, jesu li marginalizirane skupine jedine prema kojima se tako odnosimo?

Kako posjetitelje izložbe potaknuti na promišljanje o sebi? Slobodniji odabir sredstva za izražavanje također je jedna od odlika konceptualne umjetnosti. Uz pomoć tehnologije, izradio bi se video rad u kojem bi posjetitelj izgovarao rečenicu koju nije rekao te isti projicirao na izložbi. Lažan, ali realističan, video je ostvariv uz pomoć više tehnologija i softvera koji su predstavljeni u nastavku. Osim video rada i serija fotografija, na izložbi bi bile predstavljene i dvije instalacije.

Planiranje izložbe obuhvaća prostorne i tehničke karakteristike, a okvirni trošak realizacije je priložen u troškovniku. Izložba bi bila najavljivana promotivnim materijalom i na društvenim mrežama gdje je prethodno ostvarila komunikaciju s publikom zahvaljujući umjetničkim intervencijama.

Rad odgovara na pitanje osmišljavanja konceptualne izložbe u današnjem dobu.

2. Značaj konceptualne umjetnosti

Isprva nazivana „Concept Art“, američki umjetnik Henry Flynt definirao ju je u istoimenom eseju kao vrstu umjetnosti koja se bazira na jeziku jednako kao što se glazba bazira na zvuku. [3]

Međutim, američki umjetnik Sol Lewitt nije se slagao s tom definicijom pa je u esejima „Paragraphs on Conceptual Art“ i „Sentences on Conceptual Art“ naveo kako njezin temelj nije jezik već ideja. Time je proširio opseg radova koji se mogu smatrati djelom te umjetnosti. Uveo je naziv „konceptualna umjetnost“ koja je zamijenila prethodni „Concept Art“ i postala usvojena od šire publike. [4]

U esejima je naglasio kako rad konceptualne umjetnosti treba privući um gledatelja, a ne oko ili emocije. Uzevši u obzir vizualni dojam podijelio je umjetnost na perceptivnu i konceptualnu svrstavši optičku, kinetičku, svjetlosnu i „color art“ u perceptivnu umjetnost. Upozorio je kako korištenje novog materijala ne znači i predstavljanje nove ideje. Novi materijal može navesti umjetnika da na kraju napraviti djelo koje je primarno vizualno privlačno čime zasjenjuje ideju djela. Pojasnio je kako korištenje riječi u umjetnosti čini umjetničko djelo, a ne književnost, isto kao što brojke nisu matematika. [4, 5]

Potrebu za predstavljanjem ideje, a ne samo vizualnog aspekta slike imao je i francusko-američki umjetnik Marcel Duchamp, začetnik konceptualne umjetnosti.

„Ljudi ne razmišljaju ni o čemu drugom osim o fizičkom aspektu slike. Nijedna ideja slobode nije naučena. Nijedna ideja filozofije nije raspravljana. Mene zanimaju ideje, a ne samo vizualni produkt. Želio sam plasirati sliku u službu uma.“

Marcel Duchamp

Najviše je doprinio konceptualnom umjetnosti kreiranjem „ready-made“ objekta-umjetničkog djela od postojećeg predmeta koji je izložen s ili bez umjetnikove intervencije. Izlaganje „gotovog“ predmeta kao umjetničkog djela dovelo je do propitkivanja autorstva, ali i same umjetnosti. Promjenom značenja izloženog predmeta fokus nije samo na predmetu, već i na njegovoj interpretaciji. [4, 6]

Slika 2.1. Ready-made pisoara „Fontana“, najpoznatije djelo Marcel Duchampa

Oduzimanjem estetskog parametara s fizičkog objekta želi se sva pažnja usmjeriti na ideju, a ne na njegovu ljepotu. Otkako se umjetnost prestala koristiti za religijsku i monarhijsku promidžbu poprimila je funkciju dekoracije kojoj je jedina zadaća pružanje zadovoljstva gledanjem u nju. [7] Ako bi rad konceptualne umjetnosti pokazali pojedincu koji „dobar“ od „lošeg“ rada prosuđuje prema njegovoj ljepoti, vrlo je mala vjerojatnost da bi rekao kako mu se rad sviđa. Konceptualna umjetnost niti ne želi biti „lijepa“ i time kontrira tradicionalnoj. Ako ne znamo kako gledati, nećemo ni moći vidjeti.

Upravo je odmak od estetike pokrenuo novi smjer u umjetnosti dvadesetog stoljeća. Proširilo se područje umjetničkog stvaranja te zbog drugačijeg načina izražavanja pokrenulo pitanje spada li to pod umjetnost. Umjetnici od tog pitanja ne bježe već nastavljaju prema njemu, želeći demistificirati umjetnost i pronaći granicu između umjetnosti i onog što umjetnost nije.

U konceptualnoj umjetnosti umjetnici su istraživali nove medije i forme te zahvaljujući njihovom doprinosu video, fotografija i ljudsko tijelo smatra se ravnopravnim umjetničkim medijem. Terminom „Nova umjetnička praksa“ ukidaju granicu između teorije i umjetničkih radova.

Početak konceptualne umjetnosti na ovim prostorima obilježila je grupa Gorgona. Osim nje, posebno su se istaknule grupa OHO, Grupa šestorice autora, Crveni peristil, ali i individualni umjetnici poput: Dalibora Martinisa, Sanje Iveković, Jagode Kaloper, Gorana Trbuljaka, Ladislava Galete, Tome Gotovca, Josipa Stošića. [6, 8, 9]

3. Predstavljanje izložbe

3.1. Koncept

Početna ideja proizašla je iz uočavanja netrpeljivosti usmjerenoj prema marginaliziranim skupinama. Previdljiv smjer izložbe bio bi ukazivati na dobre strane marginaliziranih skupina i mane pojedinaca te naivno ju zaključiti standardnim pitanjem poput „Zašto se ljudi ne vole?“ ili „Zašto postoje ratovi?“. Odlučila sam shvatiti, a ne osuđivati reakcije pojedinaca. Primijetila sam da je njihova akcija bazirana na mišljenju koje je utemeljeno vrijednostima i okolinom u kojoj pojedinci žive. Ako je akcija povezana s prethodno definiranim mišljenjem tada bi se akcija promijenila kada bi se promijenilo i mišljenje, tj. stav pojedinca. Do promjene mišljenja pa kasnije i akcije dolazi suočavanjem s problematikom.

Spoznaja koja je promijenila smjer koncepta je da ignoranciju zbog unaprijed definiranog mišljenja ne rade samo pojedinci prema marginaliziranim skupinama, već svi mi. Naime, svima se barem jednom dogodilo da smo formirali mišljenje zbog kojeg bi određenu temu unaprijed odbijali ne želeći razmotriti argumente s druge strane jer je tako za nas bilo jednostavnije. Bili bi tolerantniji da uvažavamo tuđe potrebe jednako kao i svoje. Svatko je individua za sebe i svojim akcijama utječe na druge. Bitno je podsjetiti nas na tu poziciju. Imamo potrebe koje želimo od drugih da ih ispoštuju, a u isto vrijeme zaboravljamo da i drugi žele isto. Razmišljajući u prvom licu, lako se osuđuju tuđe sudbine. Takvo ponašanje rezultira reakcijom ignoriranjem ili umanjivanjem problema, smanjenom empatijom, a u ekstremnim slučajevima dolazi do govora mržnje i agresivnosti. Zato što sam to ja, a ne on, teško je razumjeti akciju koja se dogodila njemu jer to nije iskustvo koje se dogodilo i meni. Postavljanje vlastitih potreba na prvo mjesto i razumijevanje sebe više nego drugoga definirano je izložbom „Prvo lice jednine“. Naziv je izveden iz nadopunjenih osobnih zamjenica koje su dio koncepta.

Tablica 1. Konceptualne poruke nadopunjenih osobnih zamjenica

Ja sam prvo lice jednine.	**Mi** smo sebične životinje.
Ti si isti kao **on**. / **Ti** si ista kao **ona**. / **Ti** si isto kao **ono**.	**Vi** ste sebične životinje.
On je isti kao **ti**. / **Ona** je ista kao **ti**. / **Ono** je isto kao **ti**.	**Oni** su sebične životinje.

Izvorno, osobne zamjenice označavaju odnos pojedinaca u razgovoru. Njihovom nadopunom želi se predstaviti psihološki odnos posjetitelja. Ja sam prvo lice jednine, isto kao što si i ti za sebe prvo lice jednine. Svi imamo potrebe i po tome se ne razlikujemo. Zbog želje za zadovoljavanjem vlastitih potreba smo sebične životinje. Svrha je unificirati kategorizaciju subjekata i osvijestiti posjetitelja s njegovom ulogom. One su ujedno i dio svojevrsnih načela koja se protežu kroz izložbu. Izložbom se želi spoznati nesvjesni mehanizam koji pozadinski upravlja našim interakcijama. Ona ne opravdava nevaljalo ponašanje već apelira na promjenu. Novim iskustvom želi se pokazati razlog našeg ponašanja i pozvati na pomak. Umjetnošću se želi motivirati da živimo skladniji život. Društvo je sačinjeno od mnogo „ja“ i sve polazi od mene. Ujedno je i kritika individualizmu gdje se zbog vlastitih težnji ne uvažavaju tuđe potrebe. Ne treba biti radikalno podređen sebi ili društvu. Potrebno je pronaći balans.

3.2. Teorijska pozadina koncepta

Pojam marginalnosti, točnije marginalnog čovjeka, uveo je američki sociolog Robert Erza Park 1928. godine podrazumijevajući pod tim svakog pojedinca koji u isto vrijeme pripada u dvije ili više kulturne grupe čije se vrijednosti suprotstavljaju. Konceptom se želio ukazati na posljedice podređenog položaja marginalnog čovjeka naspram dominantne skupine. [10, 11] Imajući to na umu, postavlja se pitanje bi li zamjena njihovog položaja u društvu rezultirala međusobnim poštovanjem? Točnije, bi li se odnos između marginaliziranog čovjeka i pojedinca iz dominantne skupine poboljšao ako bi marginaliziran čovjek bio dio dominantne skupine, a pojedinac iz dominantne skupine marginaliziran? Stanfordski zatvorski eksperiment pokazuje kako svi imamo potencijal totalitarnog ponašanja. [12] Stoga, čak i da se marginaliziran čovjek nađe u dominaciji to ne garantira da se neće ponašati istovjetno.

Dubljom analizom dolazi se do zaključka kako je svatko pojedinac za sebe te svojim akcijama prvenstveno gleda što je najbolje za njega. S time bi se složio i Thomas Hobbes koji je gledanjem ljudske prirode zaključio kako su ljudi toliko sebični da su spremni ubiti drugoga ako to njima ide u korist. [13] Zbog izreke preživljavanja najpodobnijih (engl. „Survival of the fitttest“) mnogi misle kako okrutnost stoji iza uspjeha. [14] No, Darwin je tvrdio kako se najviše možemo razviti djelovanjem kao zajednica ispunjena tolerancijom i empatijom. [15]

No, biranje između zadovoljavanja vlastitih ili tuđih potreba je pitanje individualizma ili kolektivizma. U zadovoljavanju potreba česta su radikalna ponašanja. Ne treba zanemarivati svoje, ali niti tuđe druge.

Pošto ne možemo doslovno ući u tuđe tijelo, jedini način poistovjećivanja s drugima je pomoću misli. Upravo je misaono razumijevanje temelj konceptualne umjetnosti. Izložba bi kod posjetitelja poticala stvaranje konstrukata. [16]

Video radom se potiče na gledanje iz pozicije druge osobe izmjenjivanjem tuđeg glasa i njegovog lica. Takva manipulacija mogla bi potencirati gotovo pa standardnu raspravu o problematici virtualne stvarnosti i istinitosti utemeljenoj na medijima. Izložba na prvom mjestu tematizira doživljaj sebe, a tek onda način izvođenja. Zahvaljujući virtualnosti, posjetitelju je približeno iskustvo druge osobe.

Izložba postavlja vezu između rada i publike prenoseći poruku koja budi emocije i s kojom se može povezati na novoj razini. Video simulacijom nerealno se prikazuje realnim. Izložba može dovesti do brisanja granice između medija i realnosti.

Time bi ona potvrđivala McLuhanovu izjavu da mediji imaju učinke kontinuiranog oblikovanja načina na koje individue, društva i kulture vide i razumiju svijet.

Ako se slažemo da je društvo skup individualaca, onda bi mogli reći da bi individualnim interakcijama društvo moglo postati tolerantnije. Izložba bi utoliko pripomogla u tom procesu da se društvo osvijesti o promjeni na bolje.

Cilj izložbe je balansirati individualne i kolektivne postupke, potaknuti na diskurs i shvaćanje kako je stvarnost kompleksnija od naših viđenja.

4. Slične umjetničke prakse

Konceptualni radovi bazirani na literarnom radu često se povezuju s konceptualnom umjetnosti na ovim prostorima. Umjetnici koji su se posebno istaknuli su: Mladen Stilinović, Goran Trbuljak, Vlado Martek, ali i Željko Jerman čiji je najpoznatiji rad detaljnije opisan. Zbog učestale situacije da se izložbeni radovi isključivo gledaju, mogućnost diranja i korištenja umjetničkog rada budi kod publike interes i znatiželju. Korištenje tehnologije „fake video“ još je svježe zbog kompleksnosti izvođenja. No, postoje konceptualni radovi koji su započeli korištenje novog sredstva pri obraćanju publici.

4.1. Projekt-akcija „Deautorizacija“

Srpski umjetnik Slavko Matković je 1973. godine postavio tridesetak koncepata po ulicama Beograda. Postavljanjem vlastitih kartica koncepata po poštanskim sandučićima, drveću, vozilima gradskog prijevoza te zapisivanjem na pločniku i fasadama zgrada želio je uključiti širu publiku u stvaranje akcija i projekata. [17, 18, 19]

Slika 4.1. Ostavljen koncept na vozilu

Slika 4.2. Umjetnik Slavko Matković na ulici dijeli svoje koncepte poput letaka

4.2. Instalacija „Ovo nije moj svijet“

Hrvatski umjetnik Željko Jerman objesio je transparent ispisane izjave „Ovo nije moj svijet“ 1979. godine u Beogradu. Izjava je ispisana razvijačem fotografija na velikoj roli fotografskog papira. Umjetnik je prepoznatljiv po prenošenju poruke eksperimentiranjem s fotografskim materijalom čime želi dekonstruirati medij fotografije.

Jasno napisana izjava u prvom licu vođena je Denegorovom idejom odbijanja svega zatečenog kao neprihvatljivog. Odbija prihvatiti tradicionalno poimanje i vrednovanje umjetnosti, ali i društvo u kojem živi jednostavnom rečenicom kako to nije njegov svijet.
[20, 21]

Slika 4.3. Dokumentiran transparent izjave „Ovo nije moj svijet“

Slika 4.4.Izložen transparent u sklopu izložbe „Okruženju usprkos“, HDLU, 2018. godine

4.3. Instalacija „Teorija sintakse“

Američki umjetnik Mel Bochner istaknuo se interesom u oblike, mjere, ali i vezu između lingvističkog i vizualnog zbog čega se smatra jednim od prvih umjetnika koji je uveo jezik u konceptualnu umjetnost.

Instalaciju „Teorija sintakse“ (engl. „Theory of Syntax“) nacrtao je bijelom kredom na podu 1971. godine. Kreda je kao sredstvo prenošenja informacija odabrana zbog simbolike obrazovanja i privremenog autoriteta. Izložbeni rad prethodio je skici u kojoj su navedena tri kruga gdje svaki predstavlja zasebnu situaciju kada je nešto „van“ kruga, „na“ krugu i „u“ krugu (engl. „out, at, in“) dok su u izložbenoj verziji rada sve tri situacije prikazane na istog krugu.

[22, 23, 24]

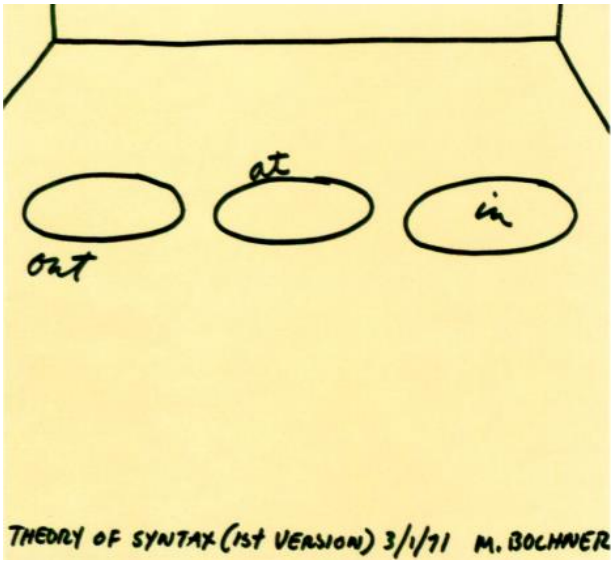

Slika 4.5. Skica prve verzije „Teorije Sintakse“

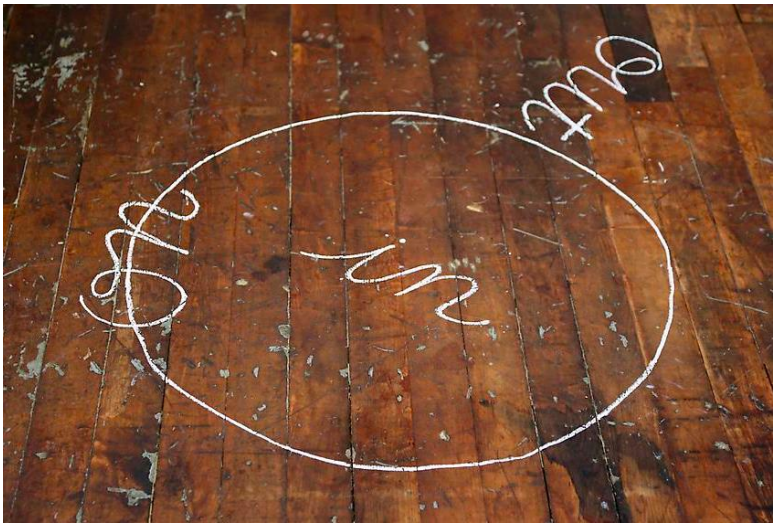

Slika 4.6. Druga verzija „Teorije Sintakse“

4.4. Instalacija „Suspended“

Palestinsko-britanska umjetnica Mona Hatoum 2011. godine predstavila je instalaciju „Suspended“ koja suočava publiku s društveno političkim pitanjima prema Bliskom istoku.

Instalacija obuhvaća sobu ispunjenu s 35 ljuljačke crvene i crne boje te urezanih karti ulica glavnih gradova sa šest nasumično odabranih kontinenata. Gustim pozicioniranjem, bočno okrenute ljuljačke podsjećaju na otočje koje nije geografski povezano. Posjetitelji utječu na kretnju ljuljački kruženjem prostorom ili ljuljanjem. Kretnja jedne ljuljačke utječe na obližnje te se time želi prikazati slučajnost i nesigurnost rata, ali i na posjetitelje u ulozi migranata koji utječu na promjene koje su drugi prije njih pridonijeli. [25, 26]

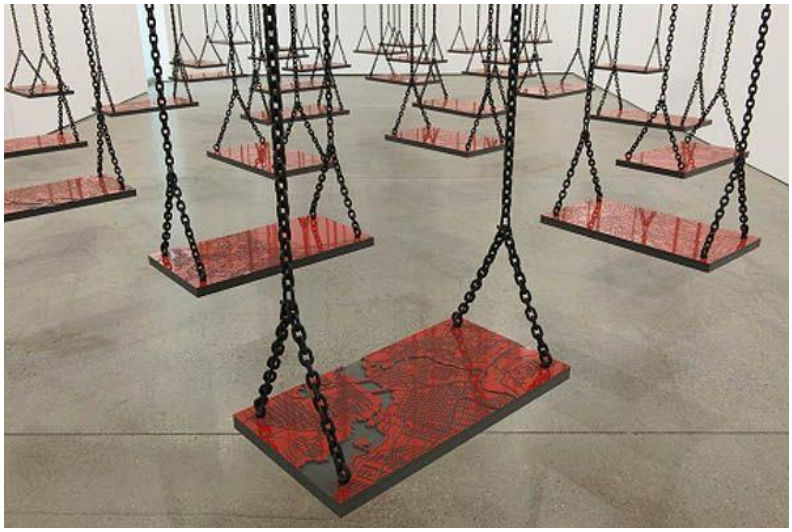

Slika 4.7. Prikaz izložbenog prostora instalacije „Suspended“

Slika 4.8. Instalacija u interakciji s posjetiteljima

4.5. Izložba „Život Gillian Wearing“

U listopadu 2018., otvorena je izložba pod nazivom „Život Gillian Wearing“ (engl. Life: Gillian Wearing) istoimene britanske konceptualne umjetnice. Autorica propitkuje identitet i maske koje nosimo. Istražuje razliku između identiteta javnog i privatnog života, kao i potrebu za samootkrivanjem u suvremenoj medijskoj kulturi. Također se dotiče i problematike dokumentiranja i artikuliranja viđenog ovisno o načinu gledanja. [27, 28, 29]

Izložba se temelji na manipulaciji medija fotografije i videa na kojima je umjetnica glavni subjekt. Time su portreti američke slikarice Georgie Totto O'Keeffe ili njemačkog kipara i slikara Albrechta Dürera s licem umjetnice Wearing dio izložbe.

Pitanje „Misliš li da me poznaješ?“ preispituje način na koji prepoznajemo druge i tvorimo identitete bazirajući se na fizičkom izgledu.

Izložba je najavljivana isječkom pola minutnog videa gdje umjetnica predstavlja sebe i koncept izložbe te usred predstavljanja izjavi kako je odabrala devetero glumaca da nose AI masku njenog lica. Tada shvaćamo da umjetnica koju smo gledali možda nije ni bila umjetnica nego netko drugi s njezinim licem.

Slika 4.9. Isječak najavnog videa u kojem autorica predstavlja izložbu

Slika 4.10. Isječak kada izjave angažiranja glumca koji nose masku autoričinog lica

U sklopu izložbe „Život Gillian Wearing“ izložena je video instalacija dvosmislenog naziva „Wearing Gillian“ (u prijevodu „Noseći Gillian“ ili doslovno prezime i ime umjetnice). Petominutni film tematski je povezan s najavnim videom gdje autorica propitkuje identitet i poigrava se njegovim zamjenama.

Video je nastao u suradnji s marketinškom agencijom Wieden + Kennedy uz pomoć tehnologije „deep fake video“. Iako posjeduje elemente reklame, petominutni film je mješavina oglasa i umjetničkog djela. [28, 29]

"Bila sam vrlo zainteresirana za korištenje ove tehnologije kako bi preispitala istinitost istine i identiteta koji su relevantni za mnoge stvari u ovom trenutku. Mislim da je ovo zanimljivo vrijeme da razmislimo kako se predstavljamo ljudima koji nas ne poznaju. Tamo ima mnogo buke pa kako se ljudi ističu?" [28]

Gillan Wearing

Slika 4.11. Video instalacija „Noseći Gillian“ u sklopu izložbe „Život Gillian Wearing“

4.6. Interaktivna instalacija „Spectre“

Premijerno predstavljena u lipnju 2019., instalacija „Spectre“ je rad britanskog umjetnika Francisa Barnabya, umjetničkog imena Bill Posters i umjetnika dr. Daniela Howea. Naziv je dobila po podatkovnom znanstveniku dr. Aleksandru Koganu znanom kao i dr. Aleksandr Spectre koji je razvio aplikaciju za Cambridge Analytic u svrhu prikupljanja 87 milijuna profila Facebook korisnika. [30, 31, 32]

Instalacija pruža personalizirano iskustvo ispunjeno generativnom umjetnošću, lažnim videom (engl. Deep fake video) i mikro targetiranje (engl. Micro-targetted advertising) koje pokreću algoritmi na temelju osobnih podataka posjetitelja. Njome se želi upozoriti na tehnološku moć digitalne industrije koja ju koristi u svrhu oglašavanja, političkih kampanja i prodaju proizvoda i usluga. Problematizira računalnu propagandu u sferi tehnologije, kapitalizma i demokracije te potiče na razmišljanje o etičnosti i moralu korištenja sakupljenih podataka.

Instalacija je izrađena u suradnji s tvrtkama Canny AI, Respeecher, Reflect te Psihometrijskim centrom Cambridgea (engl. Psychometrics Centre) i Sveučilištem u Cambridgeu (engl. Cambridge University). Nagrađena je na festivalu Sheffield Doc/Fest u kategoriji alternativnih realnosti (engl. Alternate Realities). [30, 32]

“Živimo u nepredvidljivom vremenu i zato moramo nastojati raditi s drugima kako bi napravili umjetnost bez presedana, koja nastoji otkriti, ispitati i razumjeti povijesni trenutak današnjice.”

Barnaby Francis

„Bilo je nevjerojatno istraživati kritička pitanja digitalnog nadzora s raznolikom skupinom umjetnika, znanstvenika i istraživača koji su se okupili na projektu Spectre. Alternativna stvarnost je jedan od rijetkih programa koji podržava društveno angažiranu, kritičku praksu o suvremenim pitanjima.“

Daniel Howe

Slika 4.12. Interaktivna instalacija "Spectre"

5. Program izložbe

Izložbeni prostor se sastoji se od četiri prostorije podijeljene na stupnjeve razvoja: uočavanje, prepoznavanje, suočavanje i razumijevanje. Stoga se svaka prostorija bavi drugom temom koja je nadovezana na prethodnu. Odabrani stupnjevi razvoja su vizija postajanja zdravije verzije prvog lica jednine.

Prije ulaska na izložbu posjetitelja će se uputi do kabine gdje će snimiti izjave za obradu video rada u trećoj sobi. Putem aplikacije posjetitelj će na glas odgovarati na postavljena pitanja sa zaslona računala. Prvi od zahtjeva biti će prilagođavanje visine stolca na odgovarajuću visinu. Poželjno je da posjetitelj ne posumnja da ga kamera na zaslonu snima. Svojim odgovorima će dati programu dovoljno informacija da se iz izgovorenih rečenica izvezu nove neizgovorene rečenice. U prvoj prostoriji biti će izložena serija fotografija umjetničkih akcija ispisanih natpisa u javnom prostoru. U tom djelu, posjetitelj će uočiti poruku, ali je neće u potpunosti razumjeti vrijednosti koje odašilje. Shvaćati će ju na teorijskog razini, ali ju neće osjećati. U drugoj prostoriji stajanjem na oznaci „X“ te gledanjem prema drugom posjetitelju prepoznati će kako ne može znati nešto što nije doživio. U trećoj, ujedno i jedinoj zamračenoj prostoriji, suočiti će se s videom radom gdje shvaća da je svatko od nas prvo lice jednine. U završnoj četvrtoj prostoriji će balansiranjem na instalaciji razumjeti kako je svatko od nas prvo lice jednine koje svakodnevno balansira između svojih i tuđih potreba.

Izložba želi posjetitelju kroz materijalno pružiti misaono iskustvo.

Slika 5.1. Tlocrt idealnog izložbenog prostora podijeljen po stupnjevima

5.1. Izložbeni radovi

5.1.1. Serija fotografija „Susret osobne zamjenice“

U vrijeme kada se većinom reklame obraćaju građanima želi se ponuditi dodatni sadržaj i vratiti umjetnost na ulice kao što je to bilo 70-ih godina prošlog stoljeća. Porukama se želi privući pozornost i znatiželja građana te potaknuti ih na dijalog. One trebaju prvenstveno osvješćivati empatiju prema sebi i drugima. Moraju biti uočljive i dovoljno jasne kako se poruka empatije ne bi izgubila. Na tuđu interpretaciju se ne može djelovati, ali se estetskim rješenjem mogu umanjiti moguće distrakcije. Pod distrakcijama se misli na dekoracije i detalje koji bi mogli preusmjeriti promatračevu pažnju s glavne poruke ili stvoriti šum u komunikaciji.

Njihova izvedba će biti minimalistička i bez mnogo dekorativnosti. Fluorescentno žutom kredom biti će ručno ispisana izjava tiskanim slovima. Na jednom mjestu biti će ispisana po jedna izjava. Namjera je na više različitih mjesta ispisati izjave te ispuniti urbanu sredinu izjavama koje su dio jedne cjeline.

Slika 5.2. Ispisivanje naziva izložbe na cesti

Želi se izbjeći podudaranje sa standardiziranim marketinškim sadržajem koji se nalazi na predviđenom mjestu. Izjave napisane fluorescentnom kredom žute boje biti će identitet koji će kontrirati reklamama korporacija u javnom prostoru. Zbog pisanja rukom, svaki će natpis biti originalan i veličinom prilagođen prostoru na kojem se nalazi. Za bolju uočljivosti izjave će biti većih dimenzija u blizini ili na prometnim znakovima. Odabir prometnih znakova kao mjesta izjave nije samo zbog činjenice da će ih ljudi sigurno uočiti već i zbog simboličke naravi, jer baš kao prometni znak i izjava je znak koji nas treba osvijestiti i potaknuti na radnju. Za ispisivanje izjava odabrana je kreda, a ne sprej ili neko drugo sredstvo zbog svojstvenog i asocijativnog karaktera. Kredom bi se izbjegle posljedice vandalizma. Radovi od krede su privremeni i često nestaju nakon prve kiše. Baš kao i kada nešto saznamo, to često zaboravimo radi drugih obaveza. Kreda se povezuje s učenjem i školskim danima. Poruke će također imati efekt koje će se „naučiti“ i nakon nekog vremena potisnuti. Poruke se ne odupiru tome već prihvaćaju to kao prirodno.

Slika 5.3. Autoportret uz ispisan naziv izložbe

Slika 5.4. Probno ispisivanje izjava na cesti u dvorištu

Serija fotografija bi dokumentirala akcijske intervencije ispisanih poruka u javnom prostoru u interakciji s ljudima. Glavni motiv fotografija su nepoznate osobe fotografirane u sjeni ili zamućenom pokretu. Time identitet osobe postaje nevažan, bitno je njeno postojanje na fotografiji. Ne prepoznavanjem osobe doprinosi lakšem poistovjećivanju.

Fotografije bi se prvotno objavljivale na društvenim mrežama, a nakon toga bi se predstavile na izložbi u prvoj prostoriji.

Slika 5.5. Primjer fotografirane umjetničke intervencije u urbanom prostoru

Slika 5.6. Primjer fotografirane umjetničke intervencije na zebri

5.1.2. Instalacija „Doživljaj X“

Kako razumjeti događaj koji nismo doživjeli? Gledajući kraj strane zaboravljamo da bi mi mogli biti na istom mjestu. Stajanjem na tuđem mjestu, proživljavamo događaj koji prije nismo mogli razumjeti.

Na podu prostorije nalaze se dvije međusobno udaljene oznake „X“ predviđene kao mjesto na kojem posjetitelj stoji. Skulptura polukružnog oblika bila bi statična pregrada postavljena kod druge oznake „X“. Njezin donji dio bio bi od pleksiglasa kako bi se moglo vidjeti naznačeno mjesto druge oznake, ali bi ostatak skulpture bio prekriven betonom glatke površine i reflektirajućim aluminijem.

Time se želi dočarati kako iz pozicije prve oznake gledajući drugu oznaku ne možemo znati kako je biti tamo. Točnije, kako posjetitelj koji doživljava svijet iz prvog lica jednine ne može znati kako je biti na drugom mjestu. On djelomično vidim okruženje na kojem se druga osoba na oznaci X nalazi, ali to mu je okruženje nepoznato dok god ne dozna kako je biti tamo. Zbog toga se instalacija zove „Doživljaj X“ jer posjetitelj treba doživjeti mjesto „X“ na kojem se druga osoba nalazi.

Slika 5.7. Simulacija izložene instalacije

5.1.3. Video rad „Ja sam prvo lice jednine“

Riječ video dolazi od latinske riječi „videre“ što znači „vidjeti“. [19] Upravo se obrađenim videom želi suočiti posjetitelja s njegovim egom. Ako je on prvo lice jednine isto kao i ti, hoćeš li to uzeti u obzir u sljedećem sukobu? Bi li sukob bio manjeg dometa kada bi ga gledali kroz tu prizmu? Umjesto posjetiteljevih priča želi se direktno i jasno reći „To sam ja. Ja sam patila. Ja imam svoju priču. Ti imaš svoju.“. A kako to reći? Potrebna je jednostavna rečenica koja će udarati u srž. Rečenica koja će stvoriti priču. Izgovaranjem „Ja sam prvo lice jednine.“ spoznaje se jastvo kao i utjecaja kroz osobne zamjenice (ja, ti, on, ona, ono, mi, vi, oni).

Često moralne vrijednosti i ponašanje nije ujednačeno pa se u raspravama slažemo oko jednog, a u praksi se ponašamo drugačije. Ovo bi pomoglo da se posjetitelja zamisli nad svojim postupcima.

Video rad bi prikazivao posjetitelje koji izgovaraju istu rečenicu: „Ja sam prvo lice jednine.“. Bio bi to rezultat programa „fake“ videa koji bi iz snimljenog govora posjetitelja načinio novu neizrečenu realističnu izjavu. Lica i glas posjetitelja bi se međusobno pretapala ostavljajući dojam da je svatko sebi prvo lice jednine. To je jedini izložbeni rad koji nije unaprijed dovršen. Svakim novim posjetiteljem video će biti bogatiji za jednog subjekta više što znači da se video konstantno nadopunjuje. Stoga dužina trajanja ovisit će o broju posjetitelja te će biti drugačija na svakoj drugoj izložbi. Video će biti na tzv. „loop“ opciji što znači da će se po svakom završetku početi ispočetka.

Video radom želi se suočiti posjetitelja kako je on sam sebi najvažniji i najshvatljiviji. Ne može se u potpunosti razumjeti s tobom kao sa sobom jer si ti drugo lice jednine. Isto tako, ti si sam sebi prvo lice jednine i ti ne možeš u potpunosti razumjeti drugoga kao što možeš sebe.

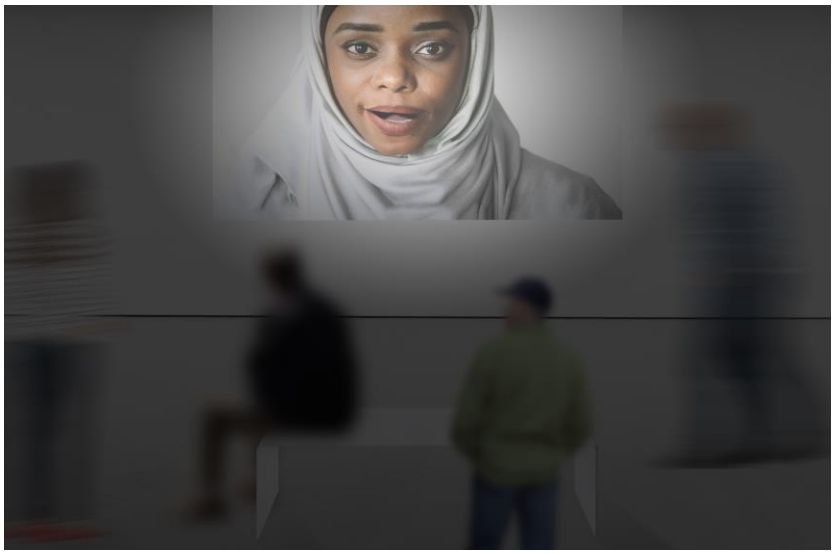

Slika 5.8. Simulacija izloženog video rada

5.1.4. Instalacija „Ja ili ti“

„Ja ili ti“ je instalacija koja simbolizira balans između individualizma i kolektivizma. Instalacija se zapravo sastoji od više objekata koji su, kao i u prethodnoj instalaciji, slobodni za korištenje. Objekt tvori aluminijska podloga zaobljenog oblika inspirirana minimalizmom.

Na izložbi bi bilo smješteno više instalacija kao podsjetnik da svi balansiraju između udovoljavanja sebi i drugima.

Slika 5.9. Simulacija izložbene instalacije balansa

6. Pregled potencijalnih tehnologija i softvera za izvođenje video rada

Tehnologija lažnog videa (engl. deepfake video) bazira se na sintezi ljudske slike (engl. Human Image Synthesis) i AI-u. [33] Od oživljene Mona Lise koja priča [34] do pjevanja pjesme „Imagine“ od strane današnjih vladara, [35] tehnologija pokazuje priliku, ali i opasnost od zloupotrebe.

Video posjetitelja koji izgovaraju neizrečene rečenice kruna je izložbe. Realizacija video rada „Ja sam prvo lice jednine“ uvelike ovisi o uspješnoj tehničkoj podršci. Postoji više načina koji variraju u kvaliteti i mogućnostima izvedbe. Navedena su moguća rješenja.

6.1. Potencijalne tehnologije

6.1.1. Deep Video Portrait

Deep Video Portrait je nova tehnologija realistične reanimacije portreta zasnovanog na unesenom videu. Nastao je u suradnji Tehničkog sveučilišta u Münchenu i Max Plack Instituta informatike iz Njemačke, tvrtke Tehnicolor iz Francuske, Sveučilišta Bath iz Velike Britanije i Standfor Sveučilišta iz Sjedinjenih Američkih Država. Prvi su uskladili 3D poziciju glave, rotaciju, ekspresije na licu i treptanje očiju osobe koja proizvodi gestikulacije (engl. Source actor) na snimljen video osobe koja ponavlja gestikulacije (engl. Target actor). Osobe su u sinkronicitetu pa je moguće izvesti da jedna osoba izvodi gestikulacije koje su povezane s licem poznate ličnosti čime ispada da je poznata ličnost nešto rekla ili napravila što u stvarnosti nije. Takva tehnologija pripada sferi koja se zove „lažni video“ (engl. fake video). [36]

Uz pomoć te tehnologije bilo bi omogućeno da je posjetitelj osoba koja daje gestikulacije na unaprijed snimljenog glumca koji izgovara rečenicu „Ja sam prvo lice jednine.“. Tehnologija nudi manipulaciju glasa i izgleda posjetitelja sinkronitetom gestikulacija. Zasad ne budi rezultat u stvarnom vremenu.

6.1.2. Face to face

Face to face je sličan kao i Deep Video Portrait, nastao je u suradnji Sveučilišta Erlangen-Nürnberg i Max Plack Instituta informatike iz Njemačke te Standford Sveučilišta iz Sjedinjenih Američkih Država. Oni također omogućuju sinkronicitet osoba u stvarnom vremenu. [37]

6.1.3. Face Swapping GAN

Najnoviji sustav „fake videa“ došao je sa Sveučilišta Bar-Ilan iz Izraela koji omogućava zamjenu lica i njegovo prilagođavanje bez dosad potrebnog „učenja“. Prilagođen je za lica koja su snimljena iz drugačijih kuteva. Sustav koristi mrežu za očuvanje ciljane boje kože i uvjeta osvjetljenja što daje uvjerljive rezultate za osobe drugih rasa. Rezultat jamči u stvarnom vremenu. [38, 39]

6.2. Potencijalni softveri

6.2.1. Canny AI

Tvrtka iz Izraela koja nudi programska rješenja: VDR- zamjene dijaloga iz snimke (engl. Video Dialogue Replacement), sinkronizaciju usana na bilo kojem jeziku (engl. Video Lip-sync) i lokalizaciju videa (engl. A new standard for localization). [40]

Popularnost su stekli objavljivanjem video spota pjesme „Imagine“ Johna Lenona u kojem danas vodeći vladari poput Donalda Trumpa, Vladimira Putina, Therese May, Shinzo Abea, Kim Jong-una pjevaju o miru. [35] Također su sudjelovali u stvaranju spomenute instalacije „Spectre“. [31]

Za izložbu mogla bi se koristiti mogućnost VDR gdje bi se dijalog glumca zamijenio s dijalogom posjetitelja koji je generiran s dodatnom rečenicom.

Nedostatak su: visoka cijena opreme, dugo vrijeme procesiranja videa u trajanju od nekoliko dana kao i trošak dodatnog rada na poboljšanju rezultata videa.

6.2.2. Respeecher

Ukrajinska tvrtka koja nudi mogućnost zamjene input zvuka s output zvukom čime je moguće snimiti svoj govor kojim zvučimo kao Barack Obama. [41]

Nedostatak je što ne nude sinkronizacija zvuka s videom jer se brinu samo za zvuk te ne osiguravaju kvalitetan rezultat u stvarnom vremenu (engl. real time).

7. Prostorne i tehničke potrebe

Idealan bi bio vertikalan prostor poput hale u „L“ obliku. No, izložbu je moguće prilagoditi i za druge prostore. Poželjno je da prostor bude dovoljno velik kako radovi ne bi bili međusobno preblizu. Prostorije mogu, ali i ne moraju biti odijeljene zidom. Zbog linearnog praćenja izložbe prostor ne bi smio imati prolaz između prve i zadnje prostorije.

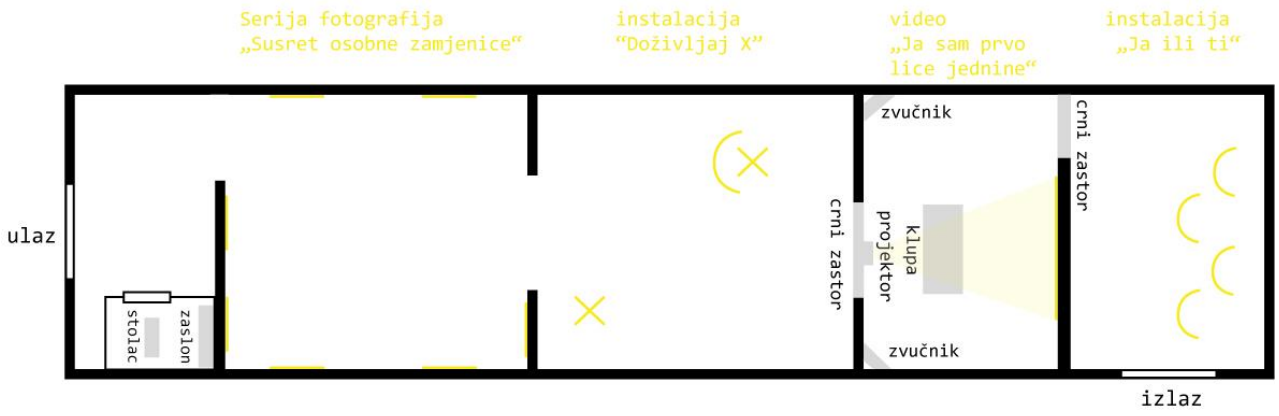

Slika 7.1. Tlocrt izložbenog prostora u pravokutnoj prostoriji

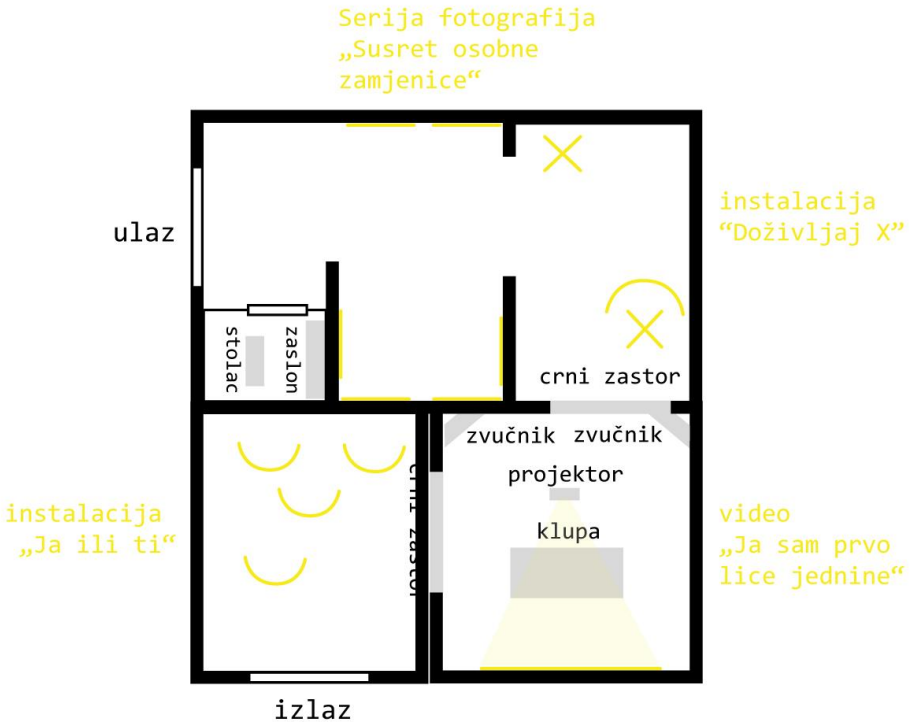

Slika 7.2. Tlocrt izložbenog prostora u kvadratnoj prostoriji

Tlocrti su ujedno i primjer prilagođavanja izložbe prostorima većih i manjih kapaciteta.

U kabini bio bi postavljen zaslon s ugrađenom kamerom i mikrofonom te stolcem s podešavanjem visine. Kabina bi bila jednobojne boje kako ne bi pozadinski otežavala u obrađivanju slike posjetitelja. Vrata kabine bi bile na zidu koji ne ulazi u kadar. Kao što je spomenuto, radovi bili bi izloženi prema redoslijedu: serija fotografija „Susret osobne zamjenice, instalacija „Doživljaj X“, video rad „Ja sam prvo lice jednine“ i instalacija „Ja ili ti“. Treba biti dovoljno mjesta na podu prve prostorije bude ispisana jedna od izjava poput „Mi smo sebične životinje.“ čime se želi simulirati akciju dokumentiranu na fotografijama. Predzadnja prostorija u kojoj bi se izvodila video projekcija mora biti zamračena. Zbog toga bi na ulazu u prostoriju bili postavljeni crni zastori.

Idealno bi bilo da su prostorije akustične. U prostoriji projekcije video rada biti će projektor i dva zvučnika za stereo način zvuka. Na video radu će se uz glasa posjetitelja čuti i pozadinski noise. Ozvučenjem se mora stvoriti intimnija atmosfera čime zvuk ne smije preglasno odlaziti u druge prostorije.

Zbog zaslona koji snima, projiciranog videa i ozvučenja na raspolaganju treba biti struja. Zamišljeno je da program automatizirano obrađuje videe i projicira ih u posljednju sobu. No, dobro je imati posebnu prostoriju gdje bi se nalazila tehnička podrška koja bi pratila tijek video obrađivanja i na vrijeme popravljala moguće komplikacije.

8. Promotivni materijal

Promotivni materijal uključuje vizuale potrebne za najavu izložbe „Prvo lice jednine“. Od tiskanih medija predviđeni su plakat i brošura. Plakati će biti izloženi u javnom prostoru, a brošura će biti dostupna na izložbi. Od digitalnog sadržaja biti će vizual Facebook događaja koji najavljuje izložbu.

Vizualni identitet izložbe praćen je idejom minimalizma uz korištenje fluorescentne žute kao glavne boje. Kredom žute boje ispisivale su se poruke u javnom prostoru. Svjesnim nasljeđivanjem žute boje u vizualima izložbe povezuju se radovi umjetničkih intervencija s glavnom izložbom.

Uspravan plakat A3 formata sadrži osnovne informacije naziva izložbe, autorice te datuma i mjesta održavanja uz logotipe partnera. Koriste se dvije boje od kojih je žuta primarna boja za primarne informacije, a siva sekundarna boja primijenjena kod logotipa partnera. Plakat se ističe bjelinom praznog prostora. Jednostavnim dizajnom žele se poručiti najvažnije informacije te osigurati slobodan prostor. Baš kao u konceptualnoj umjetnosti, plakatom se želi potaknuti na promišljanje viđenog.

Slika 8.1. Prikaz plakata

Brošura je kvadratnog formata prozorskog otvaranja. Na prednjoj strani nalazi se fotografija na kojoj je naziv izložbe, a kada se brošura otvori vidi se poveznica između naziva izložbe i nadopunjenih osobnih zamjenica. Formatom i načinom otvaranja brošure nastoji se ukazati na potrebu sagledanja u sebe te gledanje van kutije. Unutrašnja strana brošure sadrži informacije o izložbi, a na stražnjoj strani su poredani logotipi partnera.

Slika 8.2. Brošura s prednje strane

Slika 8.3. Prikaz brošure s unutarnje i stražnje strane

Za vizual Facebook događaja odabrana je fotografija autoportreta pred ispisanom izjavom u javnom prostoru. Izložba se namjerno predstavlja fotografijom, a ne samim informacijama kao što je slučaj kod plakata. Informacije o izložbi su ispisane u događaju pa nema potrebe za redundancijom.

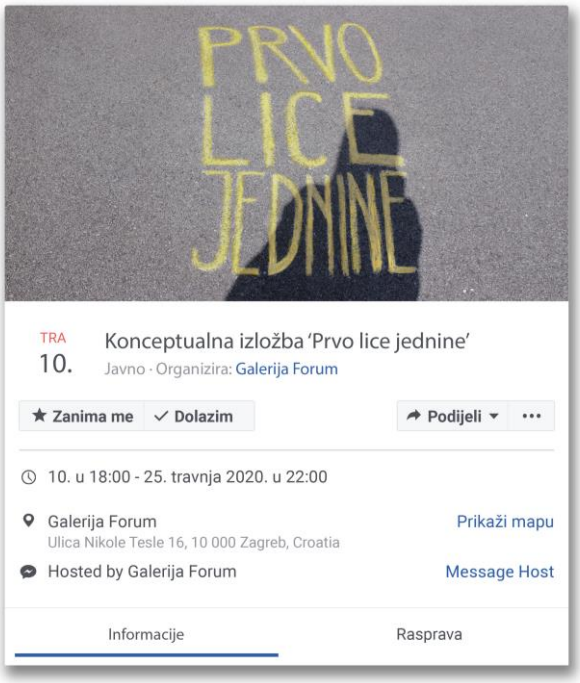

Slika 8.4. Primjer izgleda Facebook događaja izložbe

Zamišljeno je da u duhu umjetničkih intervencija ispred galerije stoji ispisan naziv izložbe. Time bi se proširio način promocije izložbe te zainteresiralo posjetitelje da ju posjete.

Slika 8.5. Vizualizacija ispisanog naziva izložbe ispred galerije

9. Digitalna prisutnost konceptualne izložbe

9.1. Promocija izložbe

Kao što je već spomenuto, nadopunjene izjave osobnih zamjenica bile bi ispisane u javnom prostoru kao dio umjetničke intervencije te objavljene na društvenim mrežama Facebook i Instagram. Tako će rad biti dostupan na ulicama i u digitalnoj sferi.
Na društvenim mrežama najavila bi se buduća izložba sastavljena od serija fotografija, ali i instalacija i video rada. Moguće je plaćanje oglasa za prmociju samog događaja izložbe.

Uz objavljenu fotografiju bila bi podijeljena priča kada je netko u stvarnom životu primijetio nerazumijevanje drugih, sličnost s drugim osobama ili sebičnost. Priče bi se javljale putem poruka ili ispisivale u komentarima. Ostvarilo bi se sigurno mjesto interakcije gdje bi se raspravljalo o humanističkim temama.

Slika 9.1. Primjer izgleda Facebook objave

Slika 9.2. Primjer izgleda Instagram računa

Slika 9.3. Primjer izgleda Instagram objave

9.2. Umjetničke intervencije na digitalnim kanalima

Osim ostvarivanja komunikacije s širom publikom, umjetničke intervencije bi se uz javni prostor odvijale i na digitalnim kanalima. Zahvaljujući globalizaciji digitalnih kanala, radovi bi bili dostupni neovisno o vremenu i prostoru. Osobina koje intervencije u javnom prostoru ne bi mogle ispuniti.

U dogovoru s portalima uz članke bi se objavljivale ispisane izjave nadopunjenih osobnih zamjenica. Važno je da izjave odgovaraju napisanom sadržaju te da poruka bude snažna i emotivna. Baš kao i kod oglasa, klik na fotografiju vodio bi na web stranicu koja bi sadržavala informacije o projektu. Na taj način bi se uz reklamni sadržaj pružilo mjesto i za umjetnost.

Slika 9.4. Primjer umjetničke intervencije na članku portala

Još jedan način umjetničke intervencije bio bi odrađen pažljivim navođenjem ključnih riječi fotografija s web stranice kako bi se kod pretraživanja fotografije izbacile na neočekivanoj temi. Primjerice, poruka „Ti si ista kao ona.“ mogla bi se pojaviti pri pretraživanju fotografija poznate osobe. U današnje vrijeme postoje visoki standardi ljepote zbog čega većina se većina osjeća nelagodno s vlastitim tijelom. Pojavljivanjem poruka na pretraživanju podizalo bi se samopouzdanje te poticalo na otkrivanje vlastite ljepote, a ne sljedbom tuđeg puta.

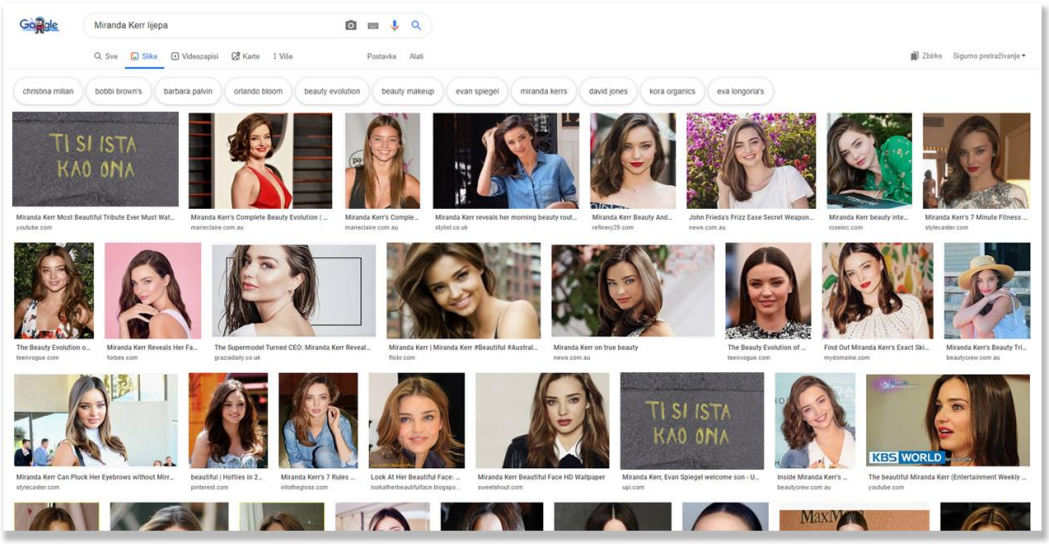

Slika 9.5. Primjer umjetničke intervencije u pretraživanju

Projektom bi se motiviralo da ostali ispisuju navedene poruke u javnom prostoru, fotografiraju ih te objavljuju na društvenim mrežama te pomognu izgraditi bolju zajednicu.

10. Okvirni troškovnik

Troškovnik uključuje okvirne cijene najma, nabave i transporta potrebne za realiziranje konceptualne izložbe „Prvo lice jednine“. Cijene izrade aplikacije koja navigira posjetitelja pri snimanju materijala za „fake“ video kao i trošak izrade „fake“ videa posebno su promjenjive zbog stanja na tržištu. Za program koji ostvaruje „fake“ video dogovorio bi se korištenje probne verzije ili popust. Trošak autorice nije uračunat.

Okvirni troškovi izložbe iznose 19 280 kn.

Tablica 2. Okvirni troškovnik izložbe

Nabava rekvizita	1 160 kn
Barski stolac	200 kn
Sjedalo u sobi video projekcije	500 kn
Siva ljepljiva traka	60 kn
Crni zastor	400 kn
Najam tehničke podrške	3 650 kn
Najam računala s ugrađenom kamerom	1 200 kn
Najam zvučnika	2 000 kn
Najam projektora	450 kn
Trošak tehničke izvedbe video rada	8 000 kn
Izrada aplikacije za navigiranje posjetitelja pri snimanju materijala za video	3 000 kn
Trošak programa	*besplatno za edukativne svrhe*
Trošak tima koji će nadzirati renderiranje videa	5 000 kn
Promotivni materijali	800 kn
Tisak plakata	300 kn
Tisak brošura	500 kn
Najam prostora	1 000 kn
Trošak transporta	600 kn
Trošak medijskog prostora (Facebook, Intagram oglas)	2 000 kn
Ostali troškovi	2 070 kn
florescentna kreda	270 kn
izrada skulpture instalacije „Doživljaj X“ (pleksiglas, aluminij, cement)	1500 kn
izrada skulpture balansiranja (aluminijska ploča)	300 kn
Ukupno:	**19 280 kn**

11. Zaključak

Razvijanjem konceptualne umjetnosti prošlog stoljeća, odmiče se od tradicionalnog shvaćanja umjetnosti i propitkuje se njena funkcija. Time umjetnost ne prestaje postojati već poprima nove oblike koji dotad nisu bili prisutni.

Predstavljanjem ideje kao glavnog kriterija, konceptualna izložba „Prvo lice jednine“ predočava balansiranje između individualizma i kolektivizma potaknutim iz odnosa prema marginaliziranim skupinama.

Naziv izložbe potaknut je spoznajom da svatko od nas sagledava svijet krenuvši od sebe zbog fizičnosti koja to nalaže. „Prvo lice jednine“ proizašlo je iz osobnih zamjenica koje također potvrđuju kako sam „ja“ na prvom mjestu, a onda tek drugi. Osobne zamjenice nadopunjene su porukama koje bi se ispisivale u javnom i digitalnom prostoru. Tim umjetničkim činom želi se posvijestiti publiku o poziciji s koje sagledavamo svijet.

Izložba bi bila sastavljena od serije fotografija dokumentiranih umjetničkih intervencija u javnom prostoru, dvije instalacije i video rada. Kroz instalaciju „Doživljaj X“ se na praktičan način želi pokazati kako ne možemo znati kako se drugi osjeća, baš što nismo na njegovom mjestu. To ujedno ne opravdava ukazanu ignorantnost ili nedostatak dijaloga već apel da se na isto potencira. Video rad bi bio jedini rad koji se konstantno nadopunjuje zahvaljujući tehnologijom „fake videa“ koji omogućava audiovizualni zapis izgovaranja izjave koje posjetitelj nije rekao. On bi se mogao izvesti na više načina pa su mogućnosti definirane u poglavlju „Potencijalne tehnologije i softveri“. Dosad postoji nekoliko izvedenih izložbi pomoću „fake video“ tehnologije, ali to je još na začecima. Posljednja izložena instalacija „Ja ili ti“ također je namijenjena za korištenje te slikovito predočava kako svatko od nas svakodnevno balansira između svojih i tuđih potreba. Ponekad više i manje uspješno.

Prostornim planom izložba bi najbolje bila prezentirana prostorom u obliku „L“. No, moguće ju je prilagoditi drugim prostornim dimenzijama. Važno je da prostorija ima spojenu struju kako bi se mogao projicirati i snimati video. Ono što izložbu izdvaja od ostalih postava je kabina u predulazu gdje posjetitelj prije posjete izložbe treba ući i odgovoriti na par pitanja sa zaslona. U isto vrijeme, ne smije posumnjati da ga ugrađena kamera u zaslonu snima te da će materijal biti korišten za izložbeni rad. Prostorija treba biti akustična te jedino kod projiciranja video rada ima zvuka. Ostale prostorije nisu predviđene za ozvučenje već se želi prepustiti atmosferu posjetiteljima.

Od promotivnog materijala izložba bi imala plakat i brošuru te vizual najave događaja na društvenoj mreži. Vizualni identitet izložbe povezan je s prethodnim umjetničkim intervencijama ispisanih poruka fluorescentno žutom kredom pa su tako plakat i brošura obogaćeni prazninom

bijelog prostora te dominantnom žutom bojom. U skladu s idejama konceptualne umjetnosti, materijali su lišeni zavodljive estetske već odišu jednostavnošću.

Na digitalnim kanalima osim promocije želi se ostvariti povezanost s publikom. Mnogo prije izložbe, umjetničkim intervencijama bi se potaknula znatiželja u javnom i digitalnom prostoru. Ispisane poruke bi se fotografirale i objavljivale na društvenim mrežama s svojevrsnom ispovijesti u kojem trenutku je netko shvatio da svojim razmišljanjima i postupcima kreće od sebe. U tu svrhu bi se koristila Facebook i Instagram stranica naziva istovjetnim izložbi.

Kako se umjetničke intervencije ne bi zaustavile samo u javnom urbanom prostoru, one bi se izvodile i na digitalnim kanalima. Dva prijedloga njihova izvođenja su postavljanje poruka nadopunjenih zamjenica kao komentar na relevantan sadržaj članka te dodavanja fotografija napisanih poruka na povezan sadržaj pretraživanja. Zbog toga bi trebala postojati web stranica koja predstavlja projekt te na kojoj bi se i fotografirane poruke nalazile.

Okvirni troškovnik predočava trošak planirane izložbe. U uračunat iznos uključen je najam i opremanje prostora za izlaganje, izrada izložbenih i promotivnih radova te transport. Okvirni iznos je 19 280 kn.

Cilj izložbe je pružiti publici doživljaj druge osobe te osvijestiti ih o svojim postupcima prema sebi i drugima. Rad ne pokriva ostvarenje izložbe već njenu detaljnu razradu.

U Koprivnici, 30. rujna 2019. _____

(potpis studentice)

12. Literatura

1. http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=32714
   Pristupano: 18. 09. 2019.

2. https://www.avantgarde-museum.com/hr/museum/kolekcija/?fbclid=IwAR2tDqE2F-FfsymZNCpnS_304dmVCVVkkkDIO3ud_gC8OlDKLK_UTDDAoCU
   Pristupano: 18. 09. 2019.

3. http://www.henryflynt.org/aesthetics/conart.html
   Pristupano: 01. 09. 2019.

4. D. Marzona, Conceptual art, Taschen, London, 2005.

5. https://www.corner-college.com/udb/cproVozeFxParagraphs_on_Conceptual_Art._Sol_leWitt.pdf
   Pristupano: 01. 09. 2019.

6. M. Šuvaković, Pojmovnik suvremene umjetnosti, Horetzky, Zagreb, 2005.

7. R. Arnheim, Novi eseji o psihologiji umjetnosti, Matica hrvatska, Zagreb, 2008.

8. dr. Žarko Domljan, Enciklopedija hrvatske umjetnosti, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 1996.

9. Hrvatska opća enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2006.

10. http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=38875
    Pristupano: 10. 09. 2019.

11. https://hrcak.srce.hr/156277
    Pristupano: 10. 09. 2019.

12. P. G. Zimbardo, Luciferov učinak: Kako dobri ljudi postaju zli, Random House, New York, 2007.

13. T. Hobbes, Levijatan, Naklada Jesenjski i Turk, Zagreb, 2013.

14. https://www.britannica.com/topic/philosophy-of-biology/Topics-in-the-philosophy-of-biology#ref1114975
Pristupano: 10. 09. 2019.

15. C. Darwin, Podrijetlo čovjeka i odabir ovisan o spolu, Školska knjiga, Zagreb, 2007.

16. D. Čerepinko, Komunikologija: kratki pregled najvažnijih teorija, pojmova i principa, Veleučilište u Varaždinu, Varaždin, 2012.

17. http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=65245
Pristupano: 09. 09. 2019.

18. https://www.avantgarde-museum.com/en/museum/collection/authorsslavko-matkovic~pe4544/
Pristupano: 09. 09. 2019.

19. A. Kulunčić, ART ACT BOX, Mapa, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 2018.

20. https://www.avantgarde-museum.com/hr/museum/kolekcija/umjetnici/zeljko-jerman~pe4552/
Pristupano: 08. 09. 2019.

21. https://digitizing-ideas.org/hr/ovo-nije-moj-svijet/zelim-znati/ovo-nije-moj-svijet
Pristupano: 08. 09. 2019.

22. https://www.artic.edu/exhibitions/314/mel-bochner-language-1966-2006
Pristupano: 10. 09. 2019.

23. http://www.ephemeralist.com/2013/06/mel-bochner-at-peter-freemanold-school.html
Pristupano: 10. 09. 2019.

24. https://www.galleriesnow.net/shows/mel-bochner-proposition-and-process-a-theory-of-sculpture-1968-1973/
Pristupano: 10. 09. 2019.

25. https://www.zamyn.org/current/mona-hatoum2.html
Pristupano: 08. 09. 2019.

26. http://www.criticalmatters.net/mona-hatoum-suspended-bunker/
Pristupano: 08. 09. 2019.

27. https://www.cincinnatiartmuseum.org/wearing
Pristupano: 18. 07. 2019.

28. https://www.fastcompany.com/90279597/this-new-deep-fake-video-is-both-advertising-and-a-piece-of-art
Pristupano: 18. 07. 2019.

29. https://elephant.art/gillian-wearing-do-you-feel-you-know-me-a-bit-now/
Pristupano: 18. 07. 2019.

30. http://billposters.ch/spectre-short-film-released/
Pristupano: 16. 07. 2019.

31. https://sheffdocfest.com/articles/705-alternate-realities-artist-commission-winner
Pristupano: 16. 07. 2019.

32. https://www.sitegallery.org/news/alternate-realities-artist-commission-winner-announced/
Pristupano: 16. 07. 2019.

33. https://en.wikipedia.org/wiki/Deepfake
Pristupano: 19. 07. 2019.

34. https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-ai-researchers-created-uncanny-video-mona-lisa-talking
Pristupano: 18. 07. 2019.

35. https://www.fxguide.com/fxfeatured/canny-ai-imagine-world-leaders-singing/
Pristupano: 16. 07. 2019.

36. https://web.stanford.edu/~zollhoef/papers/SG2018_DeepVideo/page.html
Pristupano: 18. 06. 2019.

37. http://gvv.mpi-inf.mpg.de/projects/MZ/Papers/DemoF2F/page.html
Pristupano: 18. 06. 2019.

38. https://nirkin.com/fsgan/
Pristupano: 10. 09. 2019.

39. https://www.analyticsindiamag.com/gans-can-swap-faces-now-with-fsgan-a-new-deep-learning-approach-to-face-swapping/
Pristupano: 10. 09. 2019.

40. https://www.cannyai.com/
Pristupano: 16. 07. 2019.

41. https://www.respeecher.com/
Pristupano: 16. 07. 2019.

Popis slika

Slika 2.1. Ready-made pisoara „Fontana“, najpoznatije djelo Marcel Duchampa.....3
Slika 4.1. Ostavljen koncept na vozilu 7
Slika 4.2. Umjetnik Slavko Matković na ulici dijeli svoje koncepte poput letaka.....7
Slika 4.3. Dokumentiran transparent izjave „Ovo nije moj svijet“ 8
Slika 4.4.Izložen transparent u sklopu izložbe „Okruženju usprkos“, HDLU, 2018. godine 8
Slika 4.5. Skica prve verzije „Teorije Sintakse“ 9
Slika 4.6. Druga verzija „Teorije Sintakse“ 9
Slika 4.7. Prikaz izložbenog prostora instalacije „Suspended“ 10
Slika 4.8. Instalacija u interakciji s posjetiteljima 10
Slika 4.9. Isječak najavnog videa u kojem autorica predstavlja izložbu 11
Slika 4.10. Isječak kada izjave angažiranja glumca koji nose masku autoričinog lica 11
Slika 4.11. Video instalacija „Noseći Gillian“ u sklopu izložbe „Život Gillian Wearing“.....12
Slika 4.12. Interaktivna instalacija "Spectre" 13
Slika 5.1. Tlocrt idealnog izložbenog prostora podijeljen po stupnjevima 14
Slika 5.2. Ispisivanje naziva izložbe na cesti.....15
Slika 5.3. Autoportret uz ispisan naziv izložbe 16
Slika 5.4. Probno ispisivanje izjava na cesti u dvorištu.....16
Slika 5.5. Primjer fotografirane umjetničke intervencije u urbanom prostoru 17
Slika 5.6. Primjer fotografirane umjetničke intervencije na zebri.....17
Slika 5.7. Simulacija izložene instalacije 18
Slika 5.8. Simulacija izloženog video rada.....19
Slika 5.9. Simulacija izložbene instalacije balansa 20
Slika 7.1. Tlocrt izložbenog prostora u pravokutnoj prostoriji.....23
Slika 7.2. Tlocrt izložbenog prostora u kvadratnoj prostoriji.....23
Slika 8.1. Prikaz plakata 25
Slika 8.2. Brošura s prednje strane 26
Slika 8.3. Prikaz brošure s unutarnje i stražnje strane 26
Slika 8.4. Primjer izgleda Facebook događaja izložbe.....27
Slika 8.5. Vizualizacija ispisanog naziva izložbe ispred galerije 27
Slika 9.1. Primjer izgleda Facebook objave 28
Slika 9.2. Primjer izgleda Instagram računa.....29
Slika 9.3. Primjer izgleda Instagram objave.....29
Slika 9.4. Primjer umjetničke intervencije na članku portala.....30

Slika 9.5. Primjer umjetničke intervencije u pretraživanju 31

Popis tablica

Tablica 1. Konceptualne poruke nadopunjenih osobnih zamjenica 4
Tablica 2. Okvirni troškovnik izložbe 32

13. Prilozi

13.1. CD

Sveučilište
Sjever

SVEUČILIŠTE
SJEVER

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, ANA MEDVEDEC _____ *(ime i prezime)* pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica ~~završnog~~/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom RAZVOJ KONCEPTUALNE IZLOŽBE "PRVO LICE JEDNINE" *(upisati naslov)* te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ana Medvedec
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnost i visokom obrazovanju ~~završne~~/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, ANA MEDVEDEC _____ *(ime i prezime)* neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom ~~završnog~~/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom RAZVOJ KONCEPTUALNE IZLOŽBE "PRVO LICE JEDNINE" *(upisati naslov)* čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ana Medvedec
(vlastoručni potpis)